

Selman Selmanagić - život za dva romana

Knjiga o jedinom arhitekti umjetičkog pravca Bauhaus sa područja bivše Jugoslavije, Bosancu Selmanu Selmanagiću, nakon bosanskog, objavljena je i na njemačkom jeziku.

Arhiv Bauhausa u berlinskoj opštini Tiergarten je ispunjen do posljednjeg mjesta. Brojni poznavatelji lika i djela Selmana Selmanagića, ali i oni koji su o njemu donedavno veoma malo znali, poput mene, pomno slušaju predavanje autorke njegove monografije „Selman Selmanagić i Bauhaus“ objavljene u izdanju Bošnjačkog insituta -Fondacije Adil Zulfikarpašić, prof. dr. Aide Abadžić-Hodžić. Profesorica, iako kaže da njemački govori samo pasivno, vrlo suvereno čita svoj temeljno pripremljeni govor, na jeziku zemlje u kojoj je Selmanović proveo najveći dio svog života. Povod, prezentacija ove monografije na njemačkom govornom području, čiji je izdavač Pokrajinski zavod za kulturno nasljeđe Berlina, Landesdenkmalamt Berlin. „Selman Selmanagić und das Bauhaus“ je njen naslov, objavljena je u ediciji Građevinska zdanja i umjetnički spomenici Berlina, u sjajnom prevodu Azre Džajić-Weber.

Put od stolara do arhitekta

Od Azre Džajić i ja sasvim slučajno saznajem za Selmana Selmanagića i čudim se kako nikad dotad ništa nisam čula o ovom čovjeku nevjerovatnog životnog puta, o kojemu bi se mogli napisati romani. Rođen je 1905. godine u Srebrenici. Ili ipak možda 1904. godine u Istanbulu, jer mu je majka Hayrie po ocu bila porijeklom Turkinja? Aida Abadžić Hodžić pominje i taj izvor, piše o Selmanovom ocu Aliji, pravniku koji je studirao u Istanbulu, uglednom zemljoposjedniku, koji je u Kraljevini Jugoslaviji bio poslanik u skupštini i vijećnik Drinske banovine. Otac je u životu sina Selmana igrao veoma važnu ulogu, trudio se da ge ne razočara i da postigne nešto u svom životu. A život, djelimično milostiv a djelimično surov. Selman prvo uči stolarski zanat na Državnoj stručnoj školi u Sarajevu, dalje se obrazuje u Ljubljani, na tamošnjoj Visokoj zanatskoj školi, gdje stiče diplomu majstora stolarije i namještaja. Posla sa tim zanimanjem, međutim, ne nalazi u tadašnjoj Jugoslaviji, te odlučuje da trbuhom za kruhom, krene u Njemačku. I kako sudbina hoće, na tom putu vozom do Berlina upoznaje arhitektu koji mu priča o kultnoj Visokoj školi za umjetnost, arhitekturu i dizajn, „Bauhaus“, osnovanoj 1919. godine u njemačkom gradu Dessau. Mladi Srebreničanin 1929. godine uspijeva položiti prijemni ispit i 1932. godine diplomira, kao jedini od šest studenata porijeklom iz Kraljevine Jugoslavije koji su tamo studirali. Njegovi profesori su bili i čuveni Paul Klee i Wassily Kandinsky. Tu, u Dessauu počinje i da se interesuje za

Autorka monografije Aida Abadžić
Hodžić

Fotelja Selmana Selmanagića zbog koje je ušao u istoriju

Poslije rata Selmanagić ostaje u Demokratskoj Republici Njemačkoj i radi u okviru Kolektiva za planiranje čiji je zadatak obnova u ratu razrušenog Berlina. Između ostalog gradi stadion Walter Ulbricht, poznatiji kao Stadion svjetske mladosti , koji 1992. godine , nakon pada Berlinskog zida, biva srušen. Selmanagić od 1950. godine pa do penzije 20 godina kasnije radi kao profesor na Visokoj školi za umjetnost u berlinskoj istočnonjemačkoj četvrti Weißensee. Nakon odlaska u penziju predaje na Tehničkom univerzitetu u austrijskom Grazu, a povremeno i u Sarajevu i Zagrebu. No, Njemačka ostaje mjesto življenja. U Istočnom Berlinu i umire 7. maja 1986. godine.

Redovni dolasci u Titovu Jugoslaviju od 1964. godine

Aida Abadžić Hodžić je 2010. godine počela istraživati život i djelo ovog Bosanca, o kojemu se u BiH tako malo zna. I ona je, priča mi, sasvim slučajno saznala o njemu: „Radila sam intervju sa akademikom Ivanom Štrausom. Problematizirali smo poslijeratne gradove u BiH i nakon tog službenog dijela smo se dotakli velikih imena naše arhitekture. On mi je znao reći samo par rečenica o Selmanagiću, ali mi je rekao da je on jedini čovjek sa područja bivše Jugoslavije koji je diplomirao na Bauhausu. To me toliko zaintrigiralo da sam počela sanjati o tome da počnem istraživati njegov život. Zahvaljujući Bošnjačkom institutu sam došla u Berlin, srela Selmanovu porodicu, dobila od nje gomilu materijala i podršku da napišem knjigu. Od kćerki, Selmanagić je nakon vjenčanja sa Sarajkom Emirom Hadžibaščajušević 1949. dobio troje djece, sam saznala da je od 1964. godine redovno dolazio u Jugoslaviju, ali da se nikad nije htio i definitivno vratiti“.

komunizam i postaje član Komunističke partije Njemačke. 1931. godine posjećuje familiju i gradi porodičnu kuću u Bauhaus – stilu u Zvorniku, jedinu takve vrste u BiH, kako bi ocu pokazao da nije protraćio vrijeme provedeno u Dessauu i opravdao novac koji mu je otac slao za vrijeme školovanja.

Kratki povratak u Jugoslaviju i putovanja po svijetu

U aprilu 1933. se Selman Selmanagić odlučuje na povratak u Jugoslaviju, no tamo ostaje kratko, nakon toga odlazi u Tursku, pa onda u Palestinu, Tel Aviv, Haifu i Jerusalem. U Berlin se vraća pred početak Drugog svjetskog rata, 1939. godine i iako član Komunističke partije, počinje da radi u filmskom koncernu UFA, Universum-Film-Gesellschaft, gdje su snimani propagandni filmovi Hitlerovog režima pod upravom jednog od najbliskijih Hitlerovih saradnika Josepha Goebbelsa. Tu radi prvo u odjeljenju za izgradnju kino-dvorana a nakon toga u odjelu za scenografiju. Taj dio života ostaje nerazjašnjen.

Kćerke

Kćerke Selma, Jasemin i Azemina sve tri stopama oca

Na ovoj večeri u Berlinu u publici i tri kćerke Selmana i Emire Selmanagić. Sve tri su studirale arhitekturu. S ljubavlju se sjećaju oca, pričaju mi, radije na njemačkom, o njemu i o boravcima u Jugoslaviji. „Sedam dana u Sarajevu, sedam dana u Srebrenici i dvije sedmice na moru." Naučile su nešto bosanskog da se mogu sporazumjeti sa familijom u Bosni, a familija ogromna. Uživale su u toplini i gostoprimstvu rođaka, tako nešto nisu poznavale u Berlinu. Ponosne su i na majku, koja je također završila arhitekturu. Ona je, u dubokoj starosti, sa 90 godina umrla 2012. godine. A otac mnogo prije nje, u maju 1986. On, ipak, za „vječnu kuću“ bira BiH. Na njegovu želju ga porodica sahranjuje u Srebrenici. Selman Selmanagić, kažu njegove kćerke, srećom nije doživio kataklizmu tog grada 1995. godine i njegovo značenje u svjetskoj istoriji. Bauhaus kuća koju je ocu sagradio u Zvorniku je preživjela zadnji rat, ali je srušena 1997. godine. Taj spomenik kulture ovog kultnog stila time ne može biti dio bosansko-hercegovačke kulturne baštine, no njegov graditelj će ostati zapamćen kao veliko ime u svijetu arhitekture. Monografija „Selman Selmanagić und das Bauhaus“ ili „Selman Selmanagić i Bauhaus“ je, zahvaljujući Aidi Abadžić Hodžić također jedna vrsta svojevrsnog spomenika, knjiga koja zaslužuje da nađe put do mnogo čitatelja, i u Njemačkoj i u Bosni i Hercegovini. A ko zna, možda jednog dana po knjizi, bude snimljen i neki film. U publici je prilikom berlinske prezentacije ove sjajne monografije sjedila i Jasmila Žbanić, odnedavno i sama stanovnica Berlina.

[🔗 Čitajte nas i preko DW-aplikacije za Android](#)

PREPORUKA REDAKCIJE

» Energetska avangarda u gradu Bauhausa

Na samitu u Limi o klimi trenutno se raspravlja o klimatskim ciljevima bez izgleda na dogovor. Čak se i u, kad je zaštita klime u pitanju, uzornoj Njemačkoj sve više vraća na zagađivače poput ugljena. No ima i iznimaka. (10.12.2014)

Datum 11.04.2018

Autor Begzada Kilian

Tagovi [Selman Selmanagić](#), [Bauhaus](#), [arhitekta](#), [Srebrenica](#), [BiH](#)

Vaš komentar: [Pošaljite nam e-mail](#)

Štampaj [🔗 Štampaj ovu stranicu](#)

Permalink <https://p.dw.com/p/2vpyg>

Koristimo podatke o vrsti Vašeg aparata kako bismo poboljšali našu ponudu. Više informacija možete naći u našoj objavi o zaštiti podataka (i opcijama).

[Više informacija](#)

[OK](#)